

علم امثال است که با خسارت بقیه کراسه مورد اشاره - که در نسخه چاپی المحاضرات نیامده - برابری می کند.

این مثال‌ها برای تأکید بر نکته یاد شده کافی است: عنایت به امثال خلفای راشدین در کتابهای امثال، گسترده نیست. بعلاوه به دلیل راه‌هایی که برای ارائه موارد تدوین شده در پیش گرفته‌اند، پراکنده و غیر مرتب است.

نکته دوم: برای عنایت به آثار خلفای راشدین، توجه بیشتری باید کرد. تلاش‌هایی در این جهت شده، از جمله آنچه به حدیث و فقه و تفسیر ارتباط می یابد.

اما در وادی کتب ادبیات، به توجه بیشتری نیاز داریم. البته شعرهای منسوب به خلیفه اول و دوم و چهارم را گرد آورده‌اند. نیز دکتر جابر قمیحه در کتاب *ادب الخلفاء الراشدين*، خطبه‌ها، وصایا، نامه‌ها، پیمان‌ها، حکمت‌ها، رسائل و مناظرات خلفا را تدوین کرده است. اما در این کار، به دلیل گستردگی، نصوص زیادی را وانهاده است.

مثلاً وی برای ابوبکر - در باب حکمت و نامه - ۲۱ نص، برای عمر، ۷۴ نص، برای عثمان ۱۴ نص و برای علی ۱۱۰ نص آورده که مجموع آنها ۲۱۹ نص می شود و عددی اندک به شمار می آید...

حسین زرّوق، مقدمه خود را به تاریخ چهارشنبه ۱۹ رجب ۱۴۲۹/۲۳ یولیو ۲۰۰۸ در شهر فاس (مراکش) نوشته است.

نسخه‌ای از این کتاب در کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین (علیه السلام) در مشهد مقدس موجود است.

۶ نقش حکمت‌های نهج البلاغه در تحول زندگی محقق از هند

[محمد رضا فخر روحانی]

در تابستان سال ۲۰۰۶ میلادی (۱۳۸۵ شمسی) که برای تحقیقات علمی درباره تأثیر عاشورا بر ادبیات انگلیسی و یافتن اشعار انگلیسی سروده شده در این باب به دهلی نورفته بودم، حدود ۲۰ روز در کتابخانه ادبیات ملی هند به تحقیق و مطالعه مشغول بودم. آخرین روزی که از آنجا بیرون آمدم، نزد مدیر آن کتابخانه که خانم هندویی بود رفته و از او تشکر کردم. ضمن صحبت‌هایش از من پرسید که آیا می توانم ترجمه‌ای از *نهج البلاغه* برایش تهیه کنم یا خیر؟ از این پرسش او شگفت زده شدم و او با هیجان خاصی برای من توضیح داد که زندگی‌اش را

مدیون امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

ماجرا از این قرار بود که بانوی هندو به دلیل مشکلات زندگی تصمیم به خودکشی گرفته بود و حتی روزی هم طناب برای حلق آویز کردن خودش تهیه کرد. همان روزی که وی قصد خودکشی داشت در کتابخانه فوق الذکر نشریه‌ای به دستش می‌رسد که جمله‌ای بسیار امیدبخش نسبت به زندگی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) به نقل از نهج البلاغه به چشمش می‌خورد و دید وی را نسبت به زندگی به کلی تغییر می‌دهد. همین انقلاب روحی وی را به زندگی علاقمند کرده و وی درصدد به دست آوردن اطلاعاتی بیشتر درباره حضرت علی (علیه السلام) و نهج البلاغه برمی‌آید. وی چند بار گفت: «من زندگی مجدد خود را مدیون امام علی (علیه السلام) هستم». جالب آن که در نوبت بعدی که اینجانب سال بعد به همان کتابخانه رفته بودم، همان بانوی هندو را دیدم و وقتی از نهج البلاغه پرسیدم، دیدم که همان نسخه از نهج البلاغه را در کیف خودش داشت و گفت که لحظه‌ای آن را از خود دور نمی‌کند و پیوسته آن را خوانده و می‌خواند.

۷ نگاهی به کتاب علی بن ابی طالب رضی الله عنه، نوشته دکتر علی عطیه شرقی

[عبدالحسین طالعی]

الخلیفة علی بن ابی طالب رضی الله عنه: دراسة فی شخصيته وادارة الدولة فی عهده.، چاپ شهر اربد در کشور اردن. اربد: دار الکندی للنشر والتوزیع، [مشترک با: طرابلس: تالة للطباعة والنشر] الطبعة الاولى، ۲۰۰۱، ۱۱۸ صفحه.

مؤلف در مقدمه کتاب - که به شهادت چکیده انگلیسی، پایان نامه او بوده - می‌نویسد:

با این که درباره حیات خلفای راشدین بسیار نوشته‌اند، اما برای این پژوهش، شخصیت خلیفه علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - را برگزیدیم، به چند دلیل: ۱- شخصیت تاریخی درخشان امام علی و نقش بارزی که در دوره پیامبر و خلفای راشدین داشت.

۲- جنبه اداری در این دوره فهم تاریخ اسلامی، و نقش پیشوایی خلیفه علی بن ابی طالب - رضی الله عنه. در این مورد در متون کهن، کم نوشته‌اند، ولی همان اندک برای بررسی مواد زیادی به ما می‌دهد.

۳- برای بررسی دوره حکومت این خلیفه - با وجود گرفتاری و دشواری‌ها -